

Drony, kamery nebo křídlo. Fakulta filozofická ZČU otevřela Centrum digitální archeologie

15.4.2025 - Andrea Čandová | Západočeská univerzita v Plzni

Před asi 6 000 lety začali naši předci budovat první monumenty, které po staletí symbolicky utvářely krajinu - těmi byly třeba hroby nebo svatyně. Jak se jejich stavba tehdy podepsala na dnešní krajině zkoumá i za pomoci 3D modelování a dalších digitálních technologií tým Petra Křišťufa. „Věnujeme se vývoji a vnímání rituálních míst, kdy jednou z takových oblastí je i okolí hory Říp. To prošlo za poslední tisíciletí výraznými proměnami, které zcela změnily kdysi posvátnou krajinu předků a duchů v zemědělské srdce České republiky. Dnes jsme schopni vytvořit digitální modely již zaniklé krajiny a porovnávat je s dalšími daty, například chemickým složením půdy. To nám odhalí sídelní strategie našich předků,“ popsal výhody moderních technologií a jeden z projektů Petr Křišťuf z FF ZČU.

Pomocí kamer nebo dronů lze ale zkoumat i dobu relativně nedávnou a tedy to, jak se lidé z pohledu archeologie vyrovnávali s nacistickou i komunistickou totalitou, kdy země prošla několika vlnami zdivočení, ať už státního či institucionálního nebo lidově mstivého. Technologie, kterými disponuje nově vzniklé centrum, umožní vytvářet modely krajiny i artefaktů a přenést veřejnost do této dynamické doby nedávné minulosti. *„Během posledních patnácti let se v České republice zformovala archeologie modernity, která se v současnosti řadí k nejdynamičtěji se rozvíjejícím specializacím oboru na národní úrovni. Katedra archeologie ZČU stojí od počátku v čele takto koncipovaného výzkumu v Evropě,“* řekl Pavel Vařeka vedoucí katedry archeologie, který na projektu spolupracuje s Akademií věd ČR a Univerzitou Karlovou.

Mezi nejmodernější přístrojové a softwarové vybavení nového Centra digitální archeologie na FF ZČU, které archeologům s mapováním těchto období pomáhá, patří například dron vybavený technologií LiDAR, laserové skenery, 3D tiskárna, měřiče GPS nebo bezpilotní letoun (křídlo). Ten se od klasických dronů liší ve schopnosti snímkovat rozsáhlé plochy krajiny už při jednom průletu. Díky tomu mohou archeologové na základě takzvaných porostových příznaků odhalit archeologické objekty zakryté vegetací.

„Podařilo se nám vybudovat pracoviště, které nyní svým vybavením, personálním zázemím i know-how může směle konkurovat podobným týmům v celé Evropě. O tom svědčí i naše zapojení do mezinárodních projektů,“ vysvětlila Lenka Starková, vedoucí centra, která se věnuje krajinným změnám po genocidě al-Anfal a zničení tisíce vesnic v iráckém Kurdistánu. Na projektu spolupracuje s Univerzitou Palackého v Olomouci.

Centrum je přínosem i pro výuku navazujících magisterských a doktorských studujících. Ti už jsou dnes běžně součástí terénních projektů katedry archeologie FF ZČU a i jim tak nově slouží moderní zázemí za přibližně 13 milionů korun, které bylo financováno především z programu PhD Infra a z programu NPO.

Jeho další rozvoj by měl kromě výuky a špičkového výzkumu směřovat také k propojení s dalšími výzkumnými institucemi a vytvoření silného multioborového týmu, který bude klientům nabízet komplexní řešení aplikovaného archeologického výzkumu. *„Stejně tak chceme ale být místem, které propojuje badatele z celého světa. Začít chceme organizováním mezinárodní konference Aerial Archaeology Research Group v roce 2026,“* uzavřela Lenka Starková.

<https://info.zcu.cz/Drony--kamery-nebo-kridlo--Fakulta-filozoficka-ZCU-otevrela-Centrum-digitalni-archeologie/clanek.jsp?id=7981>